

СІМ'Я ЯК ПЕРВИННИЙ ОСЕРЕДОК СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ

Тамара Денисовець

На сучасному етапі розвитку нашої країни великою проблемою є злочинність, а особливо злочинність серед підлітків. Велику роль в цьому відіграють економічні та соціальні фактори. Особливу увагу потрібно приділяти вихованню людини у початкових класах, дітей 6-12 років, коли відбувається не тільки формування м'язової системи та скелету, а й ускладнення головного мозку.

Саме в цей час йде боротьба за дитину між сім'єю, школою та вулицею і тут педагог повинен так себе «подати» дитині, щоб їй було цікаво вчитися, розбудити в ній цікавість до нових знань, до опанування тих предметів, які потім стануть у пригоді в повсякденному житті.

Визначаючи школу провідною ланкою виховання молоді, треба зазначити, що без єдності зусиль з сім'єю, ефективність виховання буде низькою. Адже саме в сім'ї найбільше виховується людина укладом спільного життя: побутом, працею, традиціями, звичаями. Саме в сім'ї дитина засвоює такі загальнолюдські поняття, як добро і зло, правда і кривда, корисне і шкідливе, тобто її морально-етичні принципи на яких споконвіку ґрунтується педагогічний досвід.

Сім'я завжди була і залишається природним середовищем первинної соціалізації дитини, джерелом матеріальної і емоційної підтримки, необхідної для розвитку її членів, особливо дітей та підлітків, засобом збереження і передачі культурних цінностей від покоління до покоління.

Єдність сім'ї і школи відіграє важливу роль у вирішенні завдань всебічного розвитку особистості та у вихованні школяра. Значення батьківського авторитету, роль педагогічного колективу та позашкільної системи освіти є найважливішою необхідністю у навчально-виховному процесі сучасної школи. Щоб змінити на краще стан моральності нашого суспільства, необхідно зважати, що вихованість наших учнів результат копіткої щоденної роботи, а також тих реальних міжлюдських стосунків, у які включається дитина з перших днів свого життя і активним учасником яких вона залишається усі наступні роки.

«Щоб гарно знати дітей, треба гарно знати батьків» – говорив В.О. Сухомлинський, він наголошував на співпраці вихователя та батьків у виховному процесі, бо саме батьки є тим першим еталоном, на який орієнтуються діти. «Задача вчителя та батьків – дати кожній дитині щастя» [1].

На думку В.О. Сухомлинського однією з граней щастя є творіння радощів для інших. Ні в якому разі не можна привчати дитину тільки до радощів споживання, бо тоді вона виросте черствим егоїстом. Дитині потрібно дарувати радість творіння, радість співчуття та розділення з іншими радістю, щастям, хвилювання за іншу людину. І, звичайно, самим батькам обов'язково треба співчувати, турбуватися про свою дитину.

Сім'я з точки зору соціальної психології за структурою, функціями та іншими ознаками є специфічною виховною інституцією. Сім'я – це спільність рідних і близьких людей, зайнятих різноманітними видами діяльності і спілкування, які переважно спрямовані на вироблення суспільно необхідних цінностей. Як усякий колектив, сім'я може успішно функціонувати, розвиватися лише за наявності у її членів спільних інтересів, усвідомлюваних цілей.

Добре, коли дитина відчуває до себе увагу батьків, контроль за найменшою обіцянкою, доти, доки не звикне бути точною та обов'язковою.

Стосовно педагогічних здібностей батьків, то до найважливіших із них варто віднести вміння належно організувати комунікативну діяльність, налагоджувати внутрішньо сімейні взаємини і, найголовніше, встановлювати правильні стосунки з дітьми. «Взаємини батьків між собою та їх ставлення до дітей – не замінима практична школа батьківства й материнства для підростаючого покоління» [2].

«Дуже важливим для виховання власної дитини є вміння батьків бачити в її друзях, близьких знайомих, у зовсім сторонніх людях передусім позитивні сторони. Та, на жаль, дехто вважає за потрібне фіксувати увагу дітей на недоліках людей. Предметом обговорення в сім'ї надто часто бувають вияви егоїзму, кар'єризму, жорстокості, лицемірства, безвідповідальності. Надмірна фіксація уваги дітей на негативному в людях поступово формує в них думку, що взагалі абсолютна більшість людей – погані, безсердечні, нечесні. У старшому віці у них може виникнути спотворене уявлення про людей та їх взаємини» [3]. На основі такої неправильності і заниженої оцінки в дитини розвивається недовірливе й підозріле ставлення до інших. А це, відповідно, може спричинити грубість, цинізм, презирливе ставлення до людей.

«Сім'я – первинний різновіковий колектив, де починається формування якостей колективіста, підготовка дитини до спілкування та співжиття з іншими людьми. Чим краще діти підготовлені до цього, тим менше відбувається їхня соціальна адаптація – виявляються загальноприйняті у суспільстві моральні норми, форми поведінки. Коли діти є свідками турботливості батьків, їхнього піклування один про одного, допомоги рідним і близьким, то вони наслідують такий приклад» [4].

В.О. Сухомлинський вказував на те, що дитина йде до 1 класу в сім років, але бажано, щоб вона з п'ятирічного віку перебувала у сфері виховного впливу школи. «Педагогічний колектив школи надає великого значення моральній, інтелектуальній, естетичній обстановці, в якій перебуває дитина віком, від двох

до семи років, оскільки перші роки життя в розвитку дитини вирішальну роль відіграють люди, що оточують її, з усім багатством і багатогранністю» [4].

Соціально-економічні зміни, які відбуваються у житті нашої країни, потребують термінового перегляду засвоєних поглядів, установок не лише в області виховання підростаючого покоління, а й взаємовідносинах усіх ланок системи соціального розвитку особистості. Насамперед це стосується взаємовідносин школи і сім'ї. Аналіз стану цих взаємин свідчить, що традиційний підхід до виховання підростаючих поколінь, через систему взаємовідносин спільних зусиль школи і сім'ї та педагогічного керівництва сімейним вихованням є надзвичайно малоефективним.

Сім'я і школа ставить перед собою основне головне завдання – виховання всесторонньо гармонійно-розвиненої особи, яка б могла реалізувати себе в професійному, громадському і сімейному аспектах.

Отже, щоб не було нещасливих дітей перед органами освіти і молодими батьками, як і завжди, є потреба підвищити культуру сімейного і громадського виховання дітей. То ж давайте усі разом не тільки про це говорити й писати, а й діяти.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям / В.А. Сухомлинский. – К., 1977. – 379 с.
2. Стельмахович М.Г. Теорія і практика українського національного виховання / М.Г. Стельмахович. – Івано-Франківськ, 1996. – 354 с.
3. Боришевський М.Й. Сімейне виховання як гарант морального становлення особистості // Початкова школа. –1995. – №4. – С. 4 – 9.
4. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка / В.О. Сухомлинський. – К. : Рад.школа, 1978. – 376 с.